

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย ตามลำดับดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพทั่วไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพตำแหน่งเป็นครู รองลงมา คือ ผู้บริหาร ส่วนมากปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง รองลงมา คือ สถานศึกษาขนาดใหญ่

2. ปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน และด้านการจัดการเรียนรู้ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

2.1 ด้านการบริหารจัดการ พบว่า โดยรวมมีปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างชัดเจน จัดรายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจตนเอง และส่งเสริมและพัฒนา สื่อ นวัตกรรม อุปกรณ์การเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ นำเอาเทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน และมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย

2.3 ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ผู้เรียนมีการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอยู่เสมอ ผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ และผู้เรียนเกิดการปลูกฝังคุณธรรม ความดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ของบุคลากรที่มีสถานภาพ และขนาดสถานศึกษาที่แตกต่างกัน พบว่า

3.1 ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กมีปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมและรายด้านทุกด้าน มากกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26

4.1 ด้านการบริหารจัดการ พบว่า สถานศึกษาควรมีการกำหนดนโยบายและการประชุมวางแผนงานที่ชัดเจนในการบริหารจัดการสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ศึกษาปัญหาและแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานเพื่อรับผิดชอบในการบริหาร การศึกษาให้มีคุณภาพ และสถานศึกษาควรส่งเสริมในด้านการประเมินผลการเรียนรู้เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมมาปรับปรุงแก้ไขการเรียนของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า สถานศึกษาควรมีการ ควรมีการจัดประชุม ผู้บริหารและบุคลากรเพื่อร่วมกันคิดวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกชั้นและ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์กับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ สถานศึกษา ควรมีการแต่งตั้งมอบหมายให้ บุคลากรเพื่อทำหน้าที่ในการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีความ หลากหลายทางด้านวิชาการรวมทั้งการปฏิรูปหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อชุมชน และท้องถิ่น สถานศึกษาควรมีการจัดทำหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้ห้องค้การท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการ กำหนดหลักสูตร ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และสถานศึกษาต้องมีการนำเทคโนโลยีที่มีความ ทันสมัยมาช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จัดกิจกรรมและเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับ ความ สนใจของนักเรียน

4.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยส่งเสริมกิจกรรมในด้านวิชาการ ทักษะความรู้ การประกวด โครงการงาน เป็นต้น เพื่อส่งเสริมคุณภาพด้านวิชาการอยู่เสมอ สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมด้านแหล่ง เรียนรู้ให้ผู้เรียน ได้รับรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันสำคัญ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ และในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูควรมีการวัดและประเมินผลก่อน เรียนเพื่อตรวจสอบความสามารถในการเรียนของผู้เรียน

5. ผลการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 26 สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

5.1 ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ศึกษา ปัญหาและแต่งตั้งคณะกรรมการทำงาน ควรมีการกำหนดคน โยบายและการวางแผนที่ชัดเจนใน การบริหารจัดการสถานศึกษา ตลอดจนทำให้เป็นระบบ ควรมีการกำหนดหลักสูตรให้ สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างชัดเจน ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อ พิจารณาหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เวลาเรียนแนวดำเนินการในการจัดกิจกรรมการเรียนการ สอนให้ตอบสนองจุดประสงค์การเรียนรู้ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การวัดผลและ ประเมินผลการเรียน คำอธิบายในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งระบุเนื้อหาที่ต้องให้นักเรียนได้ เรียน ตามลำดับขั้นตอนกระบวนการที่ต้องให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ และจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้อย่างชัดเจน เน้นการจัดกิจกรรมที่เน้นความสำคัญของผู้เรียน ควร ส่งเสริม จัดหาและพัฒนา สื่อ นวัตกรรม อุปกรณ์การเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างความ หลากหลาย ความทันสมัยในการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียน

5.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมผู้บริหารและบุคลากร เพื่อร่วมกันคิดวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกชั้นและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ กับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ มีการแต่งตั้งมอบหมายให้บุคลากรทำหน้าที่ในการหาแนวทางในการ แก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลายทางด้านวิชาการรวมทั้งการปฏิรูป หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อชุมชน และท้องถิ่น การจัดทำหลักสูตรต้องให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามา มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร ส่วนการจัดการเรียนการสอนต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดย เห็นว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ สถานศึกษาต้องมีการสอดแทรก การจัดการเรียนการสอนที่เน้นในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม อันติงามของท้องถิ่น การเน้นสาระ การเรียนรู้แบบบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับชั้น มีการนำเทคโนโลยีที่มีความ ทันสมัยมาช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จัดกิจกรรมและเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับความ สนใจของนักเรียน ส่วนการประเมินผลการเรียนรู้ให้ประเมินตามการปฏิบัติงานจริงของผู้เรียน และพิจารณาจากการพัฒนาการ ความประพฤติ สังเกตพฤติกรรมการเรียนการร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้

5.3 ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยส่งเสริมกิจกรรมในด้านวิชาการ เช่น การจัดประกวดผลงานวิชาการ แข่งขันทักษะความรู้ การประกวดโครงงาน เป็นต้น เพื่อส่งเสริมคุณภาพด้านวิชาการอยู่เสมอ มีการส่งเสริมด้านแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันสำคัญ ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนนั้น ควรมีการวัดและประเมินผลก่อนเรียน มีวิธีการ ดังนี้ 1) การวัดและ ประเมินความพร้อมของนักเรียนเป็นการวัดและประเมินความรู้พื้นฐานเดิมที่จะใช้เรียนเรื่อง ใหม่ เป็นการวัดก่อนเรียนเนื้อหาใหม่ 2) การวัดและประเมินผลความรู้ในเรื่องที่จะเรียนซึ่งเป็น การประยุกต์ความรู้เพื่อแก้ปัญหาตามสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบความรู้ทักษะของ นักเรียนในเรื่องที่จะเรียนข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อนำไปเทียบผลการเรียนรู้ภายหลังเข้า ร่วมกิจกรรม เพื่อดูพัฒนา การเรียนรู้เพิ่มของนักเรียน สถานศึกษาควรมีการสอดแทรกเกี่ยวกับ คุณธรรม จริยธรรม ความดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถสอดแทรกกิจกรรม ได้ เช่น กิจกรรมค่ายคุณธรรม กิจกรรมจิตอาสาจิตสาธารณะ และกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติ เป็นต้น และสถานศึกษาควรมีส่งเสริมให้มีชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้เกณฑ์ที่เหมาะสม มีความยืดหยุ่นสามารถประเมินนักเรียนได้ทุกกลุ่มและทุกสภาพของผู้เรียน

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นที่สมควรนำมาอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

1. ปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 26 พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน และด้านการจัดการเรียนรู้ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากในภาพรวมของสถานศึกษา มีการวางแผนในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน และด้านการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจึงทำให้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบกับ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 26 ได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 28 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 15) ซึ่งกล่าวว่า หลักสูตรการศึกษา ระดับต่าง ๆ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพต้องมุ่งเน้นพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม

นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2545 ยังได้ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาในหมวดที่ 4 มาตราที่ 22 ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญในด้านการบริหารจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะทั้งโรงเรียน ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการของโรงเรียนและการดำเนินการของครูผู้สอน ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้ความรู้ความเข้าใจ โดยได้จัดให้มีการอบรมสัมมนา การเผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้แก่โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้ผลการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับ

ปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้ถือเป็นเรื่องปกติที่การปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตามย่อมต้องประสบปัญหาและอุปสรรคบ้างตาม สภาพการทำงาน และโอกาสของการทำงานซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุบิน ฌ อัมพร (2548 : 95) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครู โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด นครนายก พบว่า มีปัญหา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง สุรกิจ อุปันนท์ (2548 : 91) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 โดยรวมมีปัญหาการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง อนันต์ ทิพย์อาสน์ (2548 : 91) ได้ศึกษาวิจัยสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางประพิศ นาโควงศ์ (2550 : 108) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของข้าราชการครูกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายนางัวสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง สมเกียรติ ไพรสินธุ์ (2550 : 130) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 4 พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

1.1 ด้านการบริหารจัดการ พบว่า โดยรวมมีปัญหาการเรียนรู้อที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องจากการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งในปัจจุบันซึ่งมุ่งเน้นในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการเกี่ยวกับงบประมาณจำนวนมากซึ่งสถานศึกษาส่วนใหญ่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณจำนวนจำกัด ซึ่งไม่เพียงพอต่อ

การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี มีราคาแพงสำหรับพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้งบประมาณดังกล่าวเพื่อกิจกรรมอื่นๆ ที่มีความจำเป็นมากกว่า นอกจากนี้ในการบริหารจัดการพัฒนาผู้เรียนสถานศึกษาบางแห่งยังขาดบุคลากรที่เพียงพอ เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่รับผิดชอบงานอื่น ๆ นอกเหนือจากงานสอนทำให้ไม่มีเวลาที่รับฝึชชอบเพื่อพัฒนา จัดรายวิชาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายได้ ซึ่งสอดคล้องกับสุรกิจ อุปันท์ (2548 : 91) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ช่วงชั้นที่ 3 ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านสิ่งแวดล้อม สะดวก มีปัญหาในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากการใช้สื่อการเรียนการสอนในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างไม่มีความเหมาะสมไม่มีการใช้สื่อที่มีคุณภาพที่ทำให้สื่อความหมายและเสริมความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน ไม่มีการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนเพื่อฝึกทักษะผู้เรียน ได้ปฏิบัติจริงใช้สื่ออุปกรณ์สร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียนให้ค้นพบศักยภาพของตนเองยังไม่เพียงพอ ไม่มีการใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดกิจกรรมในห้องเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และได้ประสบการณ์เพิ่มเติมยังไม่หลากหลายและไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนให้สอดคล้องกับแนวทางเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับสวง บัวทอง (2549 : 53) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของข้าราชการครูในตำบลโคกปรัง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีปัญหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจจะเกิดจากการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันแม้จะเปลี่ยนบทบาทของผู้สอนจากให้ความรู้มาเป็นผู้จัดประสบการณ์แต่สื่อการเรียนการสอนก็ยังคงมีความสำคัญในการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียน เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปหาสิ่งที่เป็นนามธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนกลางปฏิบัติเป็นการเน้นการสอนที่ให้ฝึกฝนให้เกิดการคิด และลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้การเรียนรู้มี

ประสิทธิภาพเกิดความคงทนของการเรียนรู้ ผู้เรียนจึงต้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
ได้ลงมือปฏิบัติ และควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง สอดคล้อง

1.3 ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจ
เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษาอาจยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมี
ส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เน้นการฝึกปฏิบัติจริง
ในแต่ละวิชา เพื่อจะได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่สามารถ
ทำให้ผู้เรียนค้นพบศักยภาพของผู้เรียนเอง ผู้เรียนไม่สามารถฝึกปฏิบัติทำกิจกรรมด้วยตนเอง
มากกว่าการฟังผู้สอนอธิบายอย่างเฉยๆ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่สามารถทำให้
ผู้เรียนลงมือปฏิบัติและกระทำจริงทุกขั้นตอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่สามารถ
สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม ผู้สอนไม่เน้นการฝึกผู้เรียนให้รู้จัก
คิดค้นแก้ปัญหาในการเรียนการสอนอย่างมีเหตุผล การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมต่าง ๆ
เช่น ให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นหมู่คณะยังไม่สามารถทำให้นักเรียนนำไปปฏิบัติ
ได้จริงซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าวอาจจะเป็นเพราะว่ารูปแบบการฝึกปฏิบัติ
ผู้สอนไม่สามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและทดลองปฏิบัติด้วยตนเองนั่นเอง
สอดคล้องกับการศึกษาของสมเกียรติ ไพรสินธุ์ (2550 : 130) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการ
จัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและ
ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า ปัญหาการจัดการเรียนการ
สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวม
และรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากในการ
ดำเนินงานจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นบทบาทของผู้บริหารจะทำหน้าที่ใน
การสั่งการ และวางแนวทางในการดำเนินงาน ส่วนครูจะทำหน้าที่นำแนวทางดังกล่าวไปปฏิบัติ
ซึ่งในการดำเนินงานผู้บริหารก็คาดหวังจะทำให้การจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จตาม
เป้าหมายแต่ครูผู้สอนจะประสบปัญหาในการนำแนวทางไปปฏิบัติซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้
ในทันทีนอกจากนี้ในการดำเนินการบางครั้งผู้บริหารสถานศึกษา และครู ขาดการประสานงาน
เกี่ยวกับการกำหนดทิศทางในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน เนื่องจากสภาพ
ปัจจุบันบุคลากรในสถานศึกษามีภาระหน้าที่ในความรับผิดชอบมากทำให้ไม่มีเวลาที่จะได้รับ

การพัฒนาหรือสร้างความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากเพียงพอ และขาดการสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันได้ และบุคลากร บางส่วนยังไม่เข้าใจชัดเจนในจุดเน้นของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ผลการศึกษาเป็นไปในทิศทางที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้อง กับจำเนียร สุกาญจนะ (2550 : 80 – 81) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียน การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานนทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการเรียน การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานนทบุรี เขต 2 จำแนกตาม ขนาดสังกัดของครูผู้สอน พบว่า ปัญหาการจัดการเรียน การสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สมเกียรติ โพรสินธุ์ (2550 : 130) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดการเรียน การสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ส่วนผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กมีปัญหา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน มากกว่าสถานศึกษาขนาด กลาง และขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น สถานศึกษาศึกษาต่าง ๆ ที่มีขนาดต่างกัน มีการแข่งขันเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาของตนให้มีคุณภาพเพียงพอต่อการ ประเมินคุณภาพจากองค์กรทุก 5 ปี เมื่อพิจารณาตามสภาพความเป็นจริงสถานศึกษาที่มีขนาด ใหญ่ย่อมจะมีความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ ทรัพยากร และระบบการบริหารที่มี คุณภาพ จะมีศักยภาพและความสามารถที่เพียงพอสำหรับการดำเนินการรูปแบบการจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก นั้นทำให้ แสดงให้เห็นสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กย่อมมีปัญหในการบริหารงานมากกว่าสถานศึกษาขนาด กลางและขนาดใหญ่ที่เน้นจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเช่นเดียวกัน สอดคล้อง

กับการศึกษาของสำราญ โอตาการ (2547 : 98 – 99) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดหนองคาย ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กโดยรวมมีความคิดเห็นต่อการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำเนียร สุกาญจนะ (2550 : 80 – 81) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งของครูผู้สอน พบว่า มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีแตกต่างกัน สมยศ สมภักดี (2551 : 85 – 86) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน พบว่า มีการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สูงกว่าผู้สอนในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก

3. ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแต่งตั้งคณะกรรมการทำงาน เพื่อกำหนดนโยบายและการวางแผนที่ชัดเจนในการบริหารจัดการสถานศึกษา และมีการกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างชัดเจน ด้านการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมผู้บริหารและบุคลากรเพื่อร่วมกันคิดวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกชั้นและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์กับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ มีการแต่งตั้งมอบหมายให้บุคลากรทำหน้าที่ในการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลายทางด้านวิชาการรวมทั้งการปฏิรูปหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อชุมชน และท้องถิ่น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร ที่ต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการเรียนรู้

ของผู้เรียน สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยส่งเสริมกิจกรรมในด้านวิชาการ มีการส่งเสริมด้านแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันสำคัญ และสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้เกณฑ์ที่มีเหมาะสมมีความยืดหยุ่นสามารถประเมินนักเรียนได้ทุกกลุ่มและทุกสภาพของผู้เรียน ซึ่งข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของนั้นสอดคล้องกับศาสตราจารย์ (2555 : 163) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายอนแก่น เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา มีดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ควรศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา แต่งตั้งคณะทำงาน มีนโยบายและวางแผนที่ชัดเจน พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อน จัดทำ พัฒนา เผยแพร่แห่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และการกำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรสอดแทรกกิจกรรมการขับเคลื่อนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรท้องถิ่น เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ประชุม อบรม ประชาสัมพันธ์ และสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อน วางแผน จัดหา และใช้วัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะอาชีพสอดแทรกกิจกรรมพัฒนานักเรียนในการแนะแนวการศึกษาของนักเรียนจัดประกวด นำเสนอผลงานของนักเรียนและมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านบริหารจัดการ ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีปัญหาในเรื่องการขาดจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างชัดเจน การจัดการรายวิชา/กิจกรรมไม่หลากหลายให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจตนเอง และขาดการส่งเสริมและพัฒนา สื่อ นวัตกรรม อุปกรณ์การเรียน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ดังนั้นสถานศึกษาขนาดเล็กควรปรับเนื้อหาให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ในรายวิชา ในหลักสูตรให้มีการฝึกทักษะมากขึ้น จัดเวลาปฏิบัติให้เหมาะสม ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การจัดทำหลักสูตรควรจัดให้ผู้เรียนได้เรียนจากสภาพจริง สถานที่จริง และประสบการณ์จริงสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ และมีการนำสื่อ

นวัตกรรม อุปกรณ์การเรียนการสอนที่มีความหลากหลายมาใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ด้านการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาขาดการนำเอาเทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ขาดการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน และไม่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดงบประมาณเพื่อส่งเสริมและจัดหาสื่อ นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี มาส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูสามารถเลือกใช้สื่อได้อย่างหลากหลาย มีจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับการดำเนินชีวิตให้ผู้เรียนได้รับทราบ เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบศักยภาพของตนเอง ได้ฝึกปฏิบัติทำกิจกรรมด้วยตนเองมากกว่าการฟังผู้สอนอธิบายอย่างเดียว ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและกระทำจริงทุกชั้นตอน

3. ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนขาดการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง ผู้เรียนมีโอกาสนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้น้อย และผู้เรียนขาดการปลูกฝังคุณธรรม ความดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนั้นสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า และทดลองปฏิบัติได้ด้วยตนเองฝึกฝนและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักแก้ปัญหาในการเรียนการสอนอย่างมีเหตุผล ครูผู้สอนมุ่งเน้นส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นในจิตสำนึก และการปฏิบัติตนต่อสังคมและครอบครัวอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามหลักคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการ โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ควรมีศึกษาประเมินผลหรือติดตามผลกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
3. ควรมีการวิจัยความพึงพอใจของนักเรียนและครูผู้สอนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ